

DRUHÁ

Nedoporučená

č e t b a

/ srpen 1981 /

Markýz de Sade
Ida Lewis
L.N. Tolstoj
Vladimír Körner
Patnáct z Kola inspirace

© : -kvv- 81

Přestupky, které máme zkoumat v této kategorii povinností člověka vůči jeho bližním, spočívají v činech, ke kterým je může dovést jeho libertinství a mezi nimiž vynikají ty, které nejvíc ohrožují úctu, již jsme povinováni jeden druhému, totiž prostituce, cizoložství, krvesmilství, znásilnění a sodomie. Jistě nemusíme ani na okamžik pochybovat, že všechno, čemu říkáme morální zločiny, tedy všechny činy z druhu těch, které jsme právě vyjmenovali, jsou dokonale lhostejné ve vládě, jejíž jedinou povinností je zachovat jakýmkoliv možným způsobem základní formu pro to, aby se udržela : to je jediná morálka republikánské vlády. Jelikož ale je neustále obtěžována despoty, kteří ji obklopují, těžko si dovedeme představit, že by prostředky k zachování moci mohly být morální povahy; neboť vláda se udrží jediné válkou, a nic není méně morální než právě válka. Rád bych věděl, jak by se dalo dokázat, že ve státě nemorálním svými závazky je důležité, aby jednotlivci byli morální. Řeknu ještě víc : je dobře, že takoví nejsou. Řeční zákonodárci nádherně vy-
cítílinaléhavou nezbytnost rozleptávat členy vlády tak, aby díky jejich morálnímu rozkladu, který ovlivňuje rozklad nezbytný pro mašinerii, vzešel odboj kdykoliv nezbytný ve vládě, která dokonale blažená jako vláda republikánská, musí nutně vyvolávat nenávist a žárlivost všeho, co je kolem. Odboj, jak uvažovali ti moudří zákonodárci, naprosto není morální stav, ale přece jen musí být v republice trvalým stavem; bylo by tedy zároveň absurdní i nebezpečné vyžadovat, aby ti, kteří mají udržovat neustálé amorální otřesy státní mašinerie, byli sami bytostí příliš morální; morální stav člověka je totiž stav klidu a míru, zatímco jeho stav amorální je stav neustálého pohybu, jenž ho přibližuje k nezbytné odbojnosti, ve které musí republikán stále udržovat vládu, k níž patří.

Všimněme si nyní blíže cudnosti, toho rozpačitého zjevu, opačného nečistým pohnutkám. Kdyby příroda měla v úmyslu, aby člověk byl cudný, určitě by ho nebyla stvořila nahého; spousta národů, méně narušených civilizací nežli my, chodí nahá a nikterak se za to nestydí; není třeba pochybovat, že návyk odívat se měl jedinou příčinu : jednak v nepřízni počasí, jednak v ženské koketérii; ženy vycítily, že by záhy pozbyly veškerého žádostivého účinku, kdyby ho jen předvíдалy, místo aby ho vycho-
vávaly; uvědomily si, že jelikož je příroda nestvořila bez nedostatků, pojistily by si mnohem lépe všechny prostředky líbit se, zakryjí-li všechny nedostatky různými příkrasky; a tak cudnost, mající daleko k ctnosti, nebyla nic jiného než jeden z prvních výsledků podbízivosti, jeden z prvních nástrojů ženské koketnosti. Lykurgus a Solón, pevně přesvědčení, že účinky nestoudnosti udržují občana v nemorálním stavu, nezbytném pro zákony republikánské vlády, nutili mladé dívky, aby se ukazovaly v divadle nahé. Řím brzy napodobil tento příklad : tancovali nazí při slavnostech na počest bohyně Flory; většina pohanských slavností se odbyvala tímto způsobem; u některých národů byla nahota dokonce považována za ctnost. Je naprosto jisté, že z nedostatku

studu se rodí chlípné sklony; to co z nich vzchází, tvoří ony domnělé zločiny, jež zde zkoumáme a jejichž prvním následkem je prostituce. Vrátili jsme se tedy k tomu všemu poté, co jsme se dostali ze zajetí spousty náboženských omylů. Teď, když jsme se přiblížili přírodě skrze množství vyvrácených předsudků, nasloucháme pouze jejímu hlasu, dokonale ubezpečeni, že je-li zde nějaký zločin, pak by spočíval spíše v odolávání sklonům, jež nám příroda vštěpuje, nežli v jejich potírání; jsme přesvědčeni, že pokud se týče chlípnosti jakožto řady těchto sklonů, jde mnohem méně o to utlumit vášně v nás, jako spíš o to nalézt prostředky, jak ji v klidu uspokojovat. Musíme tedy usilovat o nastolení pořádku v této oblasti, vytvořit všechny záruky nezbytné k tomu, aby občan, kterého potřeba přivádí k objektům rozkoše, se s nimi mohl oddávat všemu, co mu jeho vášně prikazují, aniž by byl čímkoliv svázán; neboť v člověku není vášně, která by měla víc potřebu naprosté svobody jako právě tato. Ve městech se vybudují rozličná zařízení, zdravá, prostorná, vhodně vybavená a bezpečná; zde všechna pohlaví jakéhokoliv věku, všechny bytosti budou nabízeny rozmarům libertínů, kteří sem přijdou za prožitkem a co nejúplnější povolnost bude pravidlem pro všechny přítomné; sebemenší odmítnutí bude vzápětí potrestáno podle libovůle toho, jemuž bylo určeno. Pokusím se to vysvětlit v souladu s republikánskými mravy. Jestliže, jak jsem již řekl, žádná vášně nemá zapotřebí tak naprosté svobody jako právě tato, pak zároveň platí, že žádná není tak despotická; taď člověk rád nařizuje, má rád, je-li mu vyhověno, rád se obklopuje otroky, přinucenými ho uspokojit; ale pokaždé, jakmile člověku nedáte skrytou možnost ulevit si od dávky despotismu, již příroda uložila na dno jeho srdce, vrhne se, hledaje úlevu, na předměty, které ho obklopují, a bude znepokojovat vládu. Chcete-li zabránit tomuto nebezpečí, dejte volný prostor tyranským choutkám, které ho proti jeho vůli neustále sužují; uspokojen, že mohl uplatnit svou miniaturní svrchovanost uprostřed harému pážat a sultánek, které se mu nabízejí díky vaší péči a jeho penězům, vyjde odtud uklidněn a zbaven jakékoliv chuti znepokojovat vládu, která mu tak úslužně poskytuje všechny prostředky pro ukojení jeho žádosti. Ale zkuste postupovat odlišně, navlečte těmto předmětům rozkoše veřejné směšná pouta vymyšlená ministerskou tyraní a oplzlostí našich Sardapanalů, člověk, vzápětí naježený proti vládě a žárlivý na despotismus, který v jeho očích provozujete vy sami, setřese jho, které mu vnucujete, a otrávený vaším způsobem vlády jej změní tak, jak to právě provedl nyní.

Podívejte se, jak řečtí zákonodárci, neochvějně zastávající tyto názory, přijímali prostopášnictví v Lakeidaimonu a v Athénách; opájeli tím občana, natož aby mu něco zakazovali, žádný způsob hýření mu nebyl zapovězen. Sókratés, věštbou prohlášený za nejmoudřejšího filosofa v zemi, nenuceně přecházel z náruče Aspaiiny do objetí Alchibiadesova, aniž tím jeho sláva v Řecku jakkoliv utrpěla. Půjdu ještě dál, ať jsou moje názory jakkoliv v rozporu s našimi současnými zvyklostmi, protože mým cílem je dokázat, že si musíme pospíšet a tyto zvyklosti změnit, chceme-li si zachovat stávající vládu. Pokusím se vás přesvědčit, že prostituce žen, známých jako počestné, není nebezpečnější než prostituce mužů, a že je nejen musíme zapojit do rozkoší vykonávaných v domech, o nichž jsem hovořil, nýbrž že je musíme budovat přímo i pro ženy, aby jejich rozmary a potřeby jejich temperamentu, vznětlivého zcela jiným způsobem nežli náš, mohly rovněž dojít ukojení se všemi pohlavími.

Jakým právem předpokládáme, že ženy mají být vyjmuty ze sle-

pé podřízenosti, kterou jim příroda předepisuje ve prospěch mužských vrtochů? A dále, jakým právem je hodláme podrobit zdrženlivosti, neslučitelné s jejich fyzickým vzhledem a naprosto zbytečné pro jejich počestnost?

Všimnu si každé z těchto otázek zvlášť.

V souladu s přírodou se ženy rodí s vaginou, to znamená, že využívají výhod ostatních zvířecích samic a náleží jako ony, a to bez výjimky, všem samečkům; takové byly bezpochyby jak prvotní **zákony** přírody, tak i jediná ustanovení, platná, jakmile se lidé počali seskupovat v primitivní celky. Prospěch, egoismus a láska narušily tyto prvotní názory tak prosté a přirozené; člověk se obohacoval tím, že si přivlastnil ženu a s ní i majetek její rodiny; a tak už máme uspokojeny dva z pocitů, které jsem právě jmenoval; ještě častěji se však muž zmocnil ženy a přivykl na ni; a to je další motiv, který každopádně pramení z nespravedlností.

Nikdy si nemůžeme přivlastňovat svobodnou bytost; vlastnit výhradně pro sebe nějakou ženu je právě tak nespravedlivé, jako vlastnit otroky; všichni lidé se rodí svobodní a jsou si všichni rovni ve svých právech: neopomeňme nikdy tyto zásady; podle toho tedy nemůže být žádnému pohlaví dáno právo zmocnit se výlučně pohlaví druhého a nikdy jedno z pohlaví ani jedna z tříd se nemůže stát svévolným vlastníkem druhých. Žena se v souladu s čistotou přírodních zákonů nemůže dovolávat své lásky k někomu jinému v případě, že odmítne vyhovět tomu, kdo po ní touží, protože tato zámlka znamená určité vyloučení, a protože žádný muž nemůže být vyloučen z možnosti zmocnit se ženy, jakmile je všem jasné, že tato patří úplně všem mužům. Vlastnit můžeme pouze nemovitost nebo zvíře, nikdy však se vlastnictví nemůže vztahovat na jednotlivce, který se nám podobá, a všechny vztahy, které mohou v ájemně svazovat ženu s mužem, ať jsou jakéhokoliv druhu, jsou stejně nespravedlivé jako bláhové.

Je-li tedy nepopíratelné, že jsme od přírody dostali právo uskutečnit svou touhu na všech ženách bez rozdílu, je zároveň stejně nepopíratelné, že máme právo přinutit je, aby se našim přáním podvolily, nikoliv výhradně, to bych si odporoval, ale přechodně. Ve mimo pochybnost, že máme právo ustavit zákony, které ženu přinutí vyhovět náruživostem toho, kdo po ní touží; znásilnění, jakožto jeden z důsledků tohoto práva, může tedy být používáno legálně. Nedokázala snad příroda náš nárok na toto právo tím, že nám dala sílu, nezbytnou k podrobení ženy naší touze? Marně tedy ženy uvádějí na svou obranu buď stud nebo příchýlnost k jiným mužům; tyto chimerické pojmy jsou bezvýznamné; už jsme si ukázali, jak strojený a opovrženímhodný pocit je stud. Láska, kterou můžeme nazývat šílenstvím duše, nemá víc označení, které by mohly ospravedlnit její stálost; dává uspokojení pouze dvěma jednotlivcům, bytosti milované a bytosti milující; nemůže tudíž obstarat štěstí ostatním, jenže ženy nám byly dány pro štěstí všech a ne jen pro sobecké a privilegované štěstí jednoho. Všichni muži mají tudíž právo na rovný prožitek se všemi ženami; podle přírodních zákonů neexistuje muž, který by si mohl osobovat výsadní osobní právo na jednu ženu. Zákon, který jim uloží prodávat se tak, jak my budeme chtít, v domech rozkoše, o nichž byla řeč, který je přinutí v případě, že odmítnou, a potrestá

budou-li se tomu vyhýbat, je tedy jeden z nejspřavedlivějších, a žádná zákonná či oprávněná námitka proti němu nemůže být vznesena.

Muž, který se bude chtít potěšit s některou ženou či dívkou, je bude moci k poslušnosti přinutit v některém z veřejných domů za předpokladu, že vydané zákony jsou správné; a zde, pod dozorem matron tohoto Venušina chrámu mu bude žena odevzdána, aby ukojila s nedílnou dávkou pokory a povolnosti všechny rozmarny, jichž se mu zamane, ať budou jakkoliv zvláštní či vyjimečné, protože žádný není v rozporu s přírodou, neexistuje jediný, který by příroda neuznávala. Pak už by zbývalo jen stanovit věk; já se ale domnívám, že to nelze učinit, aniž tím omezujeme svobodu toho, kdo se domáhá potěšení s děvčetem takového stáří. Ten, kdo má právo pojídat ovoce ze stromu, si ho rozhodně může natrhat zralé či zelené podle okamžité chuti. Může se mi ovšem namítnout, že existuje věk, kdy mužovo počínání nepochybně ublíží zdraví dotyčné dívky. Tahle úvaha je bezcenná; jakmile mi přiznáte právo rozkoše, stává se toto právo nezávislé na účincích, vyvolaných touto rozkoší; od toho okamžiku je lhostejné, zda je rozkoš prospěšná či škodlivá tomu, kdo se jí má podvolit. Nedokázal jsem snad, že je zcela zákonné přinutit ženu k takovým věcem a že jakmile žena vyvolává smyslné představy, musí se této žádosti podvolit, aniž by se braly v úvahu jakékoli egoistické pocity? Totéž platí i pro její zdraví. Jakmile by ~~se~~ ohledy, které bychom měli na základě takové úvahy, ohrozily nebo oslabilly rozkoš toho, kdo po ženě touží a má právo si ji přivlastnit, stává se úvaha o věku bezpředmětná, protože zde vůbec nejde o to, co pocituje objekt předurčený přírodou a zákonem k okamžité povolnosti před žádostí druhého; v tuto chvíli nám jde pouze o to, co vyhovuje tomu, kdo je veden touhou. A teď přivedeme vše do rovnováhy. Musíme to udělat, rozhodně musíme odškodnit ženy, které jsme si právě tak krutě podrobili; a to bude tvořit náplň odpovědi na druhou otázku, kterou jsem výše položil.

Připustíme-li, že se všechny ženy musí podrobovat naší touze, rozhodně jim též musíme dovolit, aby uspokojily rovněž všechny své touhy; naše zákony musí v tomto ohledu vyjít vstříc jejich ohnivému temperamentu. Je absurdní přisuzovat jak jejich početnost tak jejich etnost proti přirozené síle, kterou vzdorují sklonům, jimiž byly obdařeny mnohem hojněji nežli my; tato naše mravní nespravedlnost je tím křiklavější, že z nich rádi činíme slabé bytosti, abychom je mohli svádět, a současně schvalujeme, aby pak byly potrestány za to, že ustoupí veškerým našim snahám, které je mají vyprovokovat k pádu. Zdá se mi, že veškerá absurdita našich mravů vychází najevo právě v téhle nespravedlivé ukrutnosti, a tento výklad by nám měl dát pocítit krajní potřebu je změnit a pročistit. Tvrdím, že ženy, obdařené mnohem náruživějším sklonem k tělesným rozkoším, se jim budou moci oddávat jak budou, chtít, zcela zbavené všech pout manželského stavu a všech falešných předsudků a cudnosti, cele navráceny do prvotního stavu daného přírodou; chci, aby všem jejich pohlavím a všem částem jejich těla byla přiznána stejná rozkoš jako mužům; a ve zvláštní klauzuli stanovíc, že se rovněž odevzdají těm, kteří si je budou přát, musí být též uvedeno, že mají volnost užít rozkoše se všemi těmi, které ony samy uznají za schopné je uspokojit.

+/- omylem vypadla tato část věty : chci, aby jim zákony dovolily odevzdat se takovému počtu mužů, který jim bude vyhovovat;

Budou tedy existovat domy, kde bude dán volný průchod ženským touhám, a které budou, stejně jako domy pro muže, pod vládní ochranou; zde jim budou k dispozici všichni příslušníci jednoho či druhého pohlaví, jaké si jen budou přát, a čím častěji budou do domů docházet, tím více budou váženy. Není nic barbarštějšího a nic směšnějšího než spojovat ženskou počestnost a ženskou ctnost s odmítáním, kterým se brání touhám, jež jsou zcela přirozené a jež bez přestání hárají těmi, kteří je za to tak barbar- sky kárají. Dívka, zbavená takto od nejútlejšího věku otcovských pout, nemající nic, co by musela zachovávat pro manželství / na- dobro zrušené moudrými zákony, jejichž existenci si přeji / a povznesená nad předsudky zatěžující dříve její pohlaví, se bude tedy moci oddat všemu, k čemu potáhne její temperament v zaříze- ních ustavených k tomu účelu; bude zde přijata s úctou, bohatě uspokojena a po návratu bude moci ve společnosti veřejně mluvit o radostech, jichž okusila tak, jako to činí nyní vyprávějíc o plese či o procházce. Krásné pohlaví, budete volné, budete uží- vat jako muži všech rozkoší, jichž vám příroda naděluje, nezřek- nete se žádné z nich. Pročpak by božštější části lidstva měly být nasazeny okovy od její druhé půlky? Jen je rozbijte, příroda tomu chce; nemějte propříště jiné zábrany kromě těch, jež vám nařizují vaše sklony, nemějte jiné zákony kromě vlastních tužeb, jinou morálku nežli morálku přírodní, neskomírejte déle v barbarských předsudcích, které vás zbavovaly svěžesti a spoutávaly božské vzněty vašich srdcí; jste volné a dráha dobývání Venuší je vám stejně otevřena jako nám; přestante se děsit nesmyslných výčitek, pedantství a pověra jsou zničeny, už se nebudete červenat za své půvabné výboje; budete ověnčeny myrtou a růžemi a vážnost, které se vám od nás dostane, poroste výhradně s rozsahem vašich svodů. Po tom všem, co bylo řečeno, by mělo být zbytečné hovořit ještě o cizoložství; přece jen se ale u něho zastavme, i když se zdá bezvýznamné díky navrhovaným zákonům. Jak směšné bylo považovat je za zločin v našich dřívějších institucích! Bylo-li ve společ- nosti něco absurdního, pak to byla právě trvalost manželských svazků; podle mne úplně stačilo uvědomit si a zamyslet se nad těžkopádností těchto svazků, abychom přestali považovat za přes- tupek to, co je zmírňovalo. Příroda, jak jsem již řekl, obdařila ženy mnohem bujnějším temperementem a větší senzibilitou, než ma- jí příslušníci druhého pohlaví, a proto právě ony byly nejvíce postiženy jhem věčného manželského spojení. Ženy, nadané něhou a rozechvívané milostným žářem, můžete se teď odškodnit bez obav; uvědomte si, že není nic špatného vyslyšet nutkání přírody, že jste nebyly stvořeny jen pro jediného muže, ale proto, abyste se líbily bez rozdílu všem. Žádná zábrana vás nesmí zastavit. Napodobte občanky starého Řecka; jejich zákonodárce nikdy nena- padlo, že by cizoložství mělo být proviněním, a téměř všichni uznávali ženskou přelétavost. Tomáš Morus ve své Utopii dokazuje, jak je ženám neřest prospěšná, a myšlenky tohoto významného muže nezůstaly vždycky jen v oblasti snů.

Je krvesmilství nebezpečnější? Zajisté nikoliv; rozšiřuje rodné svazky a aktivizuje tak občanskou lásku k vlasti; je nám diktováno prvotními zákony přírody, pokouší nás a rozkoš z toho, co nám náleží, se nám vždycky zdála příjemnější. Prvotní institu- ce incestu přály; setkáváme se s ním v primitivních společenstvích je ustálen ve všech náboženstvích, všechny zákony jej uznávaly. Porozhlédneme-li se po světě, uvidíme, že je zakotven všude. Čer- noši z povodí Rio Gabon zaprodávají své ženy jejich vlastním dětem; v Judově království se nejstarší syn musí oženit se ženou

svého otce; v Chile muži spí bez rozdílu se svými sestrami a dcerami a žení se často zároveň s matkou i dcerou. Zkrátka, odvažují se tvrdit, že incest by měl být zákonem každé vlády, jež si bratrství bere za základ své činnosti. Jak jen mohli rozumní muži zacházet v absurditě až k předpokladu, že by rozkoš zakoušená s vlastní matkou, sestrou nebo dcerou mohla být zločinem? Přisuzovat zločin muži, který se víc potěší s tou, s níž ho příroda více svazuje, je přece nehorázný předsudek. Stejně tak by se dalo dle toho tvrdit, že je nám zakázáno milovat příliš ty, které máme od přírody milovat co nejvíce, a že čím více nám příroda vnucuje náklonnost k někomu, tím více nám zároveň prikazuje se od něho vzdalovat. Tyhle protiklady jsou nesmyslné: jen národy ohlupené pověrami jim mohou věřit nebo je přijímat. Společenské vlastnictví žen, které navrhuji, s sebou nutně přináší i incest a nezbyvá téměř už nic, co by se dalo říci o tomto domnělém přečinu, jehož bezvýznamnost byla náležitě prokázána. Přejdeme tedy k znásilnění, které se zdá být na čelním místě mezi výstřelky libertinství, a které se dost všeobecně považuje za zločin v důsledku pohany, kterou zdánlivě způsobuje. A přece je jisté, že znásilnění, čin tak vzácný a tak těžko dokazatelný, škodí bližnímu mnohem méně než krádež, neboť krádeže zachvacuje majetek, který je v prvním případě pouze narušen. Co ostatně namítnete násilníkovi, když vám odpoví, že zlo, jehož se dopustil, je v podstatě velmi nepatrné, protože neudělal nic jiného, než že dostal objekt, který zneužil, do stejného stavu, v jakém by se brzy stejně ocitl zásluhou manželství nebo lásky?

A sodomie - také domnělý zločin, který přivolával blesky boží na města, jež se mu oddala. Není to jen obłudné poblouznění, pro něž by trest nemohl být dost přísný? Pro nás je nepochybně velmi bolestné vyčítat našim předkům justiční vraždy, jichž se v této souvislosti dopustili. Je možné být tak barbarský a odsoudit na smrt nešťastníka, jehož celým proviněním je, že nemá stejné záliby jako my? Člověk se otřese při pomyšlení, že ještě před nečelými čtyřiceti lety toho byla zákonodárská ~~xxxxxxxxxxxx~~ omezenost schopna. Upokojte se, občané, podobné nesmysly se již nepříhodí, moudrost vašich zákonodárců je vám zárukou. Dnes jsme již do tatečného poučení a této slabosti některých lidí a cítíme dobře, že taková ~~xxx~~ úchylnka není zločinem, že příroda by nebyla schopna přikládat takovou důležitost fluidu proudícímu v našich ledvinách, a horšit se kvůli cestám, jimiž necháme tuto kapalinu protékat.

Jaký jediný zločin by zde mohl existovat? Nejde vůbec o to stavět se na tu či onu pozici, ledaže by někdo chtěl tvrdit, že všechny části těla nejsou stejné a že se dělí na čisté a nečisté. Nemůžeme ale pokračovat v takových nesmyslech; a tak tedy jediný domnělý prohřešek by mohl spočívat ve ztrátě semene. Kladu si ale otázku, je-li pravděpodobné, že by semeno bylo v očích přírody natolik vzácné, aby nebylo možné je beztrestně pozbyť. Kdyby tomu tak bylo, povzbuzovala by ono plýtvání, ke kterému každodenně dochází? Což to příroda nepovoluje již tím, že se tak děje ve snu či při aktu rozkoše zakoušeném těhotnou ženou? Je možné, že by nám dala příležitost k hříchu, který by ji urážel? Je možné, že by připustila, aby lidé vyhubili své radosti a stali se tak silnější než ona sama? Je neuvěřitelné, do jaké ~~propasti~~ nesmyslů se dostaneme, přestaneme-li se ve svých úvahách řídit jasným rozumem. Ubezpečme se tedy jednou provždy, že je naprosto přirozené potěšit se s ženou tím či oním způsobem, že je úplně lhostejné,

nacházíme-li rozkoš s děvčetem nebo s chlapcem a že jakmile si uvědomíme nemožnost mít jiné sklony nežli ty, které máme od přírody, je také jasné, že příroda je příliš moudrá a příliš důsledná na to, aby nám vdechla ty, které by jí někdy mohly vadit.

Sklon k sodomii je výsledkem organizace, k níž my nijak nepřispíváme. Tahle záliba se projevuje i u dětí nejútlejšího věku a ty se jí nikdy nezbaví. Často bývá výsledkem přesycení; ale je snad i v tomhle případě víc odcizená přírodě? Ve všech ohledech je jejím dílem a každopádně to, k čemu ona ponouká, musí být lidmi repektováno. Kdyby se nějakým přesným rozbořem zjistilo, že tahle nákolnnost nás ovlivňuje mnohem víc než ta, již jsme zvyklí, že požitky poskytovaný jí je mnohem opravdovější a že v důsledku toho jsou její stoupenci tisíckrát početnější než její odpůrci, nemohli bychom pak usoudit, že tahle neřest nejen že neuráží přírodu, ale naopak slouží jejím záměrům a že jí záleží na potomstvu mnohem méně, než my si bláhově myslíme?: Jen se porozhlédněme po světě, kolik jen národů opovrhne ženami! Jsou takoví, kteří jich užívají výhradně k zajištění potomstva. Mužský zvyk žít pohromadě v republikánských státech tuhle náchylnost ještě rozhojní, rozhodně to ale není nebezpečné. Řečtí zákonodárci by to ve své republice rozhodně nezavedli, kdyby byli přesvědčeni o škodlivosti této nepravosti. Naopak to považovali za nezbytné pro válečníky. Plutarchos nám s nadšením vypráví o praporu milovníků a milenců; to oni sami dlouho hájili nezávislost Řecka. Tahle záliba panovala ve společenství bratrů ve zbraní; stmelovala je; největší mužové k tomu byli náchylní. Celá Amerika byla při svém objevení zabydlena lidmi s takovými sklony. V Louisianě a v Illinois se Indiáni, přestrojení za ženy, prostituovaly jako kurtizány. Černoši v Angole si veřejně vydržují muže; téměř všechny seraily v Alžíru jsou dnes skoro výhradně zabydleny mladými chlapci. V Thébách nejen že trpěli, ale dokonce i nařizovali lásku s chlapci; v Cheronei to doporučoval jeden filosof pro zjemnění mravů mladých mužů.

Mám připojit ještě jednu autoritu, abych dokázal, jak je tenhle sklon republice prospěšný? Přečtěme si Jeronýma Peripatetika, Vypráví, že láska s chlapci se rozšířila po celém Řecku, protože dodávala odvahu a sílu a pomáhala odhánět tyrany; mezi milenci vznikala důvěrná spiklenectví a nechali by se spíše mučit, než by vyrazili své druhy; vlastenečství takto obětovalo vše ve prospěch státu; tehdy byli přesvědčeni, že tyto svazky utužují republiku, horlilo se proti ženám a nechat se těmito stvůrami upoutat byla splabost vyhrazená despotům.

Pederastie vždycky patřila do rejstříku bojovníků. Caesar píše, že Galové jí byli mimořádně oddáni. Války, které navzájem pohlaví oddělují, nepomohly rozšíření téhle úchylky, a když se rozpoznala užitečnost jejích následků pro stát, záhy ji uznalo i náboženství. Je známe, že Římané uctívali lásku Jupitera s Ganymédem. Sextus Empiricus nás ujišťuje, že v Persii byl tenhle výstřelek předepsán. A nakonec žárlivé ženy, opovrhované svými manželi, jim nabízeli tytéž služby, jakých se jim dostávalo od mladých chlapců; někteří to zkusili, ale vrátili se ke svým dřívějším návykům, protože se nemohli spokojit s pouhou iluzí.

Zkrátka, všechny tyhle mánie neskrývají vůbec žádné nebezpečí: i kdyby zacházely ještě dál, i kdyby se jejich náruživci

laskali se zrůdami a se zvířaty, tak jak to dělají mnozí národové, není ve všech těch nechutnostech naprosto nic nevhodného, neboť mravní korupce je vládě často užitečná a v žádném směru jí nemůže škodit. Musíme očekávat od našich zákonodárců hodně moudrosti a prozíravosti, abychom si byli jisti, že žádný jejich zákon nebude potlačovat tyhle malichernosti, které jsou podmíněny výhradně organizací. Vždyť ten, který jim je nakloněn, se rozhodně neprovinil víc nežli ten, jehož příroda zpotvořila při narození.

/ Úryvek z větší práce /

IDA LEWIS : CO JE TO ZA SVĚT, KDE MRTVÍ NEJSOU MRTVÍ

Minuta? Deset minut? Nevím přesně, kolik...

Tiché ševlení trubky nechává uniknout ze vzdálené scény dlouhé a početné vzdechy...

Moje oči jsou přitahovány stropem. Pokouším se odpojit. Svítá...
"a obzorem se vynořuje slunce..."

Teď ležím a pasívně očekávám, plná touhy po přijetí. Mé já, které touží sevřít v náruči a něžně milovat, které s vášnivou něhou obepíná stuhu života, to já se tiše uzavírá před skutečností.

Okamžik odpoutání je rozhodný a náhlý. Pokoj je zachvácen obrovskou září. Nádherné víření světél a stínů se začíná pohybovat na stropě v rytmu ticha. Ta přehlídka barev je tak oslnující, že se jí mé oči nedovedou vyhnout, víčkům se nedaří zavřít, oči jsou odsouzeny zůstat dokořán, bloumat, bez oddáchu.

Už nemám ponětí o svém těle. Zmosnila se mne vnější síla a libovolně kračí k souzvuku s přírodou. Už nemám vědomí své totožnosti. Moje duše se vznáší ve výši tisíce kilometrů... Jsem spojena s kosmem... Přestávám náležet k okolnímu světu, rozplývám se v nekonečnu a vzlykám blahem. Zmocňují se mne všechny mé lásky, zaplavuje mne hysterie - jemná a vzteklá ženská hysterie - zaplavuje mne tiše spolu se záchvěvy zemětřesení.

Hvězdná obloha se pokrývá skvělými tečkami... Hvězdy padají jedna po druhé podél břehů ráje... Nefritoví ptáci mi krouží kolem hlavy. Nevyzkoumatelná stvoření se vynořují na všech stranách, vztyčují se a rozpadají uprostřed hedvábných mraků. Deformované, zároveň půvabné i groteskní siluety se rozmazaně vynořují. Zářivé zárodky vycházejí z mateční vody a na vzduchu pukají. Mávám nadšením rukama, oči mi otevřely svět beze dne, bez noci a bez hranic. Tisíckrát umírám a každým okamžikem se znovu rodím. Toto spojení s přírodou je nesnesitelné. Tiše pláču...

Nořím se do bludiště ticha a uspokojení. Předě mnou jsou t e - r r a e i n c o g n i t a e, nová samota, děsivý ostrov napuchlých orgánů, velkodušná a dábelská bez průměrnosti a hořících obětí.

Co je to za svět, který zaplavili mrtví? Komu patří ten svět, kde mrtví nejsou mrtví? Kde je ta země, kde se lidé i zvířata v noci shromažďují, aby omočili prsty v krvi svých předků? Kde je ta země, za moři a za záhrobím? Síla její záhady vzrušuje do krajností mou zvědavost a touhu po vlastnění. Snažím se jí dotknout, vypínám se, abych ji uchopila... bezvýsledně...

Klouzající z jednoho rytmu do druhého, obyvatelé podzemí, mnoho-barevní trpaslíci s hlavami mořských koníčků, mačony s vlasy připomínajícími hady, ti všichni mi proklouzávají mezi prsty a znovu se objevují ve vzdáleném koutě. Mají jakousi nadpřirozenou moc, kontroloují zimničné výkyvy vznešeného.

Nerozlišuji už předměty v místnosti. Mohu pouze pronikat tvrdými profily osob, které se pohybují okolo mne. Všechny obrazy jsou deformovány, jako kdybych se dívala skrze skleněnou kouli. Když se na ně upřeně zadívám, mám pocit, že se vzdalují. Veškeré spojení mezi námi se zdá rozloženo časem a prostorem. "a obličej jednoho z nich se vykreslil úšklebek. Jiný koulí očima, které jsou ve své průhlednosti obrovské a prázdné. Obličej třetího - maska ze zeleného jílu... Žádný z nich není lidský.

Vracím se ke světu krásy, zavěšenému na obloze, bez cest, bez předmětů, zaplavenému pohybem. Kosmos do něho vpadá v celé své volnosti, nazávislosti, s veškerou svou mocí a svatostí, pořádaje cennou přehlídku svých nevyčerpatelných pokladů. Tato země úplně vlastní intuici rytnických vztahů.

Spontánní a zkušená síla postupuje vpřed tak brutálně, že ohrožuje nebezpečím vše, co je kolem ní. Rychlost obrazů je neobyčejná; každý se vyjadřuje co nejvíce bezprostředními prostředky, co nej-přesnějšími a nejprostšími. Všechny prvky se rozpouštějí v jediném... Totální harmonie... Můj pohled je příliš zaměstnán, vymřetuje se z jednoho místa do druhého... Žádný konec žádné věci, žádný začátek... Všechny barvy, všechny prvky se spájí v úchvatném tichu. Rackové, cválající na větru i hrdličky, ozdobené květy, jsou stejně jako tlupy oslů, kteří se rozpadají až na prach, nebesky krásní.

Duch bez těla z masa a krve, nadlidský ve své útrpnosti, bez pána, s nebezpečnou pamětí a velebností, všechno obličej svou láskou.

Mé oči jako pronikavý paprsek ozařují tento svět krásy, tento kosmický svět netělesného. Poslouchám. Přijímám vše bez ptaní - kde, kdy, proč -, i když v mé duši tryskají stovky osvobozených myšlenek jako blesky. Mé vědomí se mi zdá totální... Scéna mi náleží ... Jsem zcela zároveň... Udělejte mi místo v ráji !... „I have become“...

Jsem poděšena, ale rozesměju se. Co se mi vlastně stalo? Jak jsem vyklouzla ven ze své kůže? S kouskem upraveného cukru jsem se dostala do výšky, v jaké nikdy nelétal žádný pták.

Slyšela jsem smrtelné chraptění šílených duší, na kousky rozervaných; viděla jsem peklo, do jakého nikdy nevstoupila lidská noha; pocítila jsem zuřivý klid žhnoucího slunce; jsem schopna sestoupit zpět?

Podnikám konec své cesty, stmívá se. Slunce téměř zmizelo za čarou obzoru... Mohu vidět věci v místnosti... Přestávám plakat.

Vytržení a hrůza přestaly být. Už žádné bouře, žádné blesky, žádný nekonečný éter... to „elyseum“, kterého nemohu dosáhnout.

/ z knihy Timothy Leary and Ida Lewis, Dossier LSD /

Nerozum vládařů přešel do dneška a rozšířil se mezi vládnoucími třídami; ty nyní neválčí už proto, že jeden král nevzdal úctu milence krále druhého, jak tomu bylo za Ludvíka XIV., ale přehánějící úctyhodné a přirozené city národní důstojnosti a vlastenectví a podnětující veřejné mínění jednoho národa proti druhému, docházejí až k tomu, že dostačí, aby bylo řečeno - a ta zpráva nemusí být pravdivá - že vyslanec vaší říše nebyl přijat hlavou jiné říše, a vzplane nejhroznější a nejzáhubnější válka. Evropa má nyní ve zbrani více vojáků, než v době velikých napoleonských válek. Všichni občané s malými výjimkami jsou nuceni dlít několik let v kasárnách. Staví se pevnosti, zbrojírny a koráby, neustále se zhotovují zbraně, které se vbrzku zaměňují za jiné. A věda, jež by měla vždy směřovat ku blahu lidstva, spolupůsobí, bohužel, při díle zkázy, vymýšlí nové a nové prostředky k ubití co možná největšího množství lidí v nejkratší době.

A k tomu cíli, aby bylo možno vydržovat tolik vojáků a činit tak ohromné přípravy k vraždění, vydávají se ročně stovky milionů, tj. takové sumy, které by stačily k výchově lidu a k vykonání největších prací pro obecné blaho, a které by ~~stačily~~ poskytlý možnost mírným způsobem rozhodnout sociální otázku.

Přes všechna vědecká vítězství nalézá se proto Evropa v takovém postavení, v jakém byla za nejhorších zvířeckých dob středověku. Všichni stěžují si na toto postavení, které není ani válkou ani mírem, a všichni by z něho rádi unikli. Hlavy vlád prohlašují, že si přejí mír, a orádají dostihy, kdo učiní nejslavnostnější mírumilovný projev. Ale téhož dne nebo nazítří vnášejí do zákonodárných sborů předlohy na zvětšení zbrojení a říkají, že činí takové opatření proto, aby zabezpečili mír.

Ale to není mír, který milujeme.

+ + +

Ve sblížení je smysl všeho života - a zítra nějaká ztřeštěná hlava řekne ve vládě nějakou hloupost, kdosi odpoví právě tak - a já, sam vydan v nebezpečí, půjdu zabíjet lidi, kteří mi nejen nic neudělali, ale jež miluji. A to není žádná nahodilost, ale to, k čemu se všichni připravujeme; taková budoucnost není jen možná, ale je nevyhnutelná.

+ + +

+ Despotismus vlády je vždycky tím větší, čím větší a silnější jsou vojska a úspěchy vnější - a útočnost vlád je tím větší, čím silnější je vnitřní despotismus.

+ + +

Vlády, jak se nám říká, jsou se svými vojsky nutné k ochraně před sousedními státy, jež by nás mohly podmanit. Ale to o sobě říkají všechny vlády, ačkoli vím, že všechny evropské národy vyznávají stejné zásady svobody a bratrství a nepotřebují vzájemné ochrany. Mluví-li se o ochraně před barbary, pak postačí k tomu tisícina vojsk, stojících nyní ve zbraňi.

+ + +

Náleží-li k menšině utlačovatelů a nepodrobím-li se požadavkům vlády, pak moje nevýhody budou spočívat v tom, že mě budou vládní zaměstnanci soudit jako člověka, který se zdráhá konat požadavky vlády, v nejlepším případě mě propustí, nebo, jak zachází se v Rusku s menonity, přinutí mě odbýt si službu v mimovojenské práci; v nejhorším případě odsoudí mě k vyhnanství či ke dvěma třem rokům vězení / pravím tak podle příkladů v Rusku běžných /; pravděpodobnost, že budu odsouzen na delší dobu nebo ke ztrátě hrdla, je velmi malá.

Když se však vládě podrobím, pak moje nevýhody budou tyto: v nejlepším případě mě nadřízení nepošlou vraždit lidi a ani mne nevydají v nebezpečí, že budu zmrzačen a zabit, ale jenom mě dostanou do vojenského otroctví; navléknou na mne šaškovský oblek, bude mnou smýkat každý člověk vyšší šarže - od kaprála do polního maršálka, budou mě nutit, abych podle jejich přání pitvořil své tělo, podrží si mě jeden až pět roků, a propustí-li mě, jen s nadějí, že během dalších deseti let kdykoli budu nucen vrátit se k nim zpět, abych znovu konal všechny ony věci. V horším případě pošlou mě navíc do války, budu nucen zabíjet lidi cizích národů, snad budu zmrzačen, možná zabit, jak tomu bývá ve válce, poslán vstříc jisté smrti. A co nejhorší - mohu být poslán proti svým vlastním krajanům, nucen zabíjet vlastní bratry pro dynastické či úplně mi cizí vlastní zájmy. - To byly nevýhody.

Výhody, podrobíš-li se vládě či nikoli, jsou tyto:

Ten, kdo uposlechne a podrobí se všemu tomu snižování a vykoná všechny vyžádané surovosti, nebude-li zabit, dostane na svůj šaškovský oblek ozdoby červené, zlaté a pozlátkové a v nejlepším případě bude moci poroučet statisícům právě takových zhovadilých lidí, jako je on sám, stane se polním maršálkem a bude dostávat mnoho peněz.

Avšak ten, kdo se neodrobí, zachová si svou lidskou důstojnost, získá úctu dobrých lidí, a co je hlavní, bude nepochybně vědět, že koná dílo Boží, že dává lidem dobro.

To byly výhody i nevýhody člověka z bohatých tříd. Člověk z chudé dělnické třídy je na tom stejně, jen musí navíc počítat se značným přírůstkem nevýhod; nezrekne-li se vojenské služby, bude svým účastenstvím podporovat i ono utiskování, v němž se nalézá i on sám.

+ + +

Vzhledem k politickým a mezinárodním poměrům se hlásá, že rozmnožíme-li prostředky vyhubení, rozmnoží-li se vojska, dojde k nutnému odzbrojení prostřednictvím kongresů, smírčích soudů atd. A divná věc, že krátkozrakost lidská je tak silná, že lidé věří těmto teoriím, i když každý krok kupředu svědčí o jejich nespolehlivosti.

+ + +

Bývaly doby, kdy lidé vyjeli týrat a vraždit, a nevrátili se dříve, dokud nevykonali tu věc, za kterou vyjeli; vykonavše pak toto dílo, netrápili se itostí a pochybnostmi, ale sprovodivše ze světa lidi, klidně se vrátili k rodině, hladili děti, žertovali, smáli se a užívali tichých rodinných radostí. ... Ale není je tomu jinak: lidé už vědí, co činí a proč ~~xx~~ činí to, co činí. Totéž ve větší nebo menší míře zakoušejí všichni důstojníci a úředníci jedoucí s nimi. Všichni jsou si v hloubi duše vědomi, že věc, kterou konají, je mrzká, že účastnictví v ní snižuje a hanobí člověka před některými lidmi, jejichž mínění si už váží. Vědí, že přijít k nevěstě nebo ženě, se kterou koketují, že přijít k nim po zavraždění nebo ztýrání nevinných lidí - je hanba.

+ + +

Spojování ve stále větší a větší společnosti neděje se proto, že by lidé vědomě uznávali takové spojování pro sebe za výhodnější, jak praví se v bajce o povolání Varjagů, ale děje se jedním přirozeným způsobem, jednak bojem a podmanováním.

Když je podmanění dokonáno, moc dobyvatelova skutečně činí přítrž domácím rozepřím a společenský životní názor vstupuje v platnost. Ale tato platnost je jenom dočasná. Vnitřní rozepře se zmenšují, ale jen o to, o co se zvětšuje tlak moci nad jednotlivci. Násilí vnitřního zápasu, odstraňování moci, z moci se znovu rodí. Moc je v rukou právě takových lidí jako jsou všichni ostatní, takových, kteří vždy či často jsou hotovi obětovat veřejné blaho svému osobnímu prospěchu; moc těchto lidí není navíc mírněna potřebnými protisilami, protože ti, jimž se činí příkoří, jsou podrobeni veškerému znemravujícímu vlivu moci. A proto násilí, přecházející do rukou vlády, neustále roste, je pořád větší a větší než to násilí, které se prý odstraňuje, zatímco náklonnost společnosti k násilí slábně, a násilí vlády je tudíž neustále nepotřebnější.

Státní moc, kdyby i určitá vnitřní násilí rušila, vždy vnáší do života lidí násilí nová a pořád větší.

A třebaže násilí moci není v říši tak zřejmé jako dřívější vespolné násilí každého vůči každému / neprojevuje se dnes zápasem, ale pokořováním /, přesto dnešní násilí násilím je a vzrůstá.

A nemůže tomu být jinak, protože moc znemravňuje lidi. A bezděčná snaha znásilňujících vždy bude směřovat k tomu, aby podrobení byli co nejvíce oslabeni, neboť čím bude slabší ten, kdo je znásilňován, tím snažší je jeho utlačování.

+ + +

Vypravovali mi příhodu, jež se stala od ~~vážnému~~ policejnímu úředníkovi, který... se odhodlal utišit vzburu v duchu Nikolaje I. sám, svým osobním ~~xxxkxxx~~ vlivem. Prikázal přivést řádu prutů, shromáždil mužiky v obilnici, vešel tam za nimi, zamkl se s nimi a na chvíli je tak vystrašil křikem, že poslechli jeho rozkazu a začali se navzájem mrskat. Mrskali se vespolek, až jakýsi hlupáček vykřikl na své druhy, že by se s tím snad mohlo už přestat. I ustalo mrskání a úředník musel z obilnice uprchnout. Této hlupáckovy rady pořád nemůže uposlechnout lidská

společnost, v níž ustavičně mrskáme sami sebe a tomuto sebmrskačství učíme i jiné jako poslednímu slovu moudrosti lidské.

+ + +

Svádný prospěch z vlády a všeho, co dává bohatství, pocty, rozkošnický život, jsou cílem hodným činnosti potud, pokud nejsou dosaženy, ale hned, když člověk k těm cílům dojde, zjevují mu svou marnost a ztrácejí přitažlivost jako oblaka, která mají tvar a krásu jen zdálky; je třeba do nich vstoupit, aby zmizelo vše, co vypadalo tak krásně. Jen

/ 1891-1893 /

Vladimír K o r n e r

/ oči nebeské panny /

Vily se vrátil domů a už čtvrtý den spal. Ulehl a obrátil se ke zdi, a víc neotevřel oči. Zvláště před úsvitem dostávala jeho tvář výraz nepatřící do tohoto světa. Tak se stávala spánkem blaženější a vzdálenější. Nikdo vlastně nevěděl, odkud Vily přišel, a také tu nebyl nikdo, kdo by ho znal. V domě sice žila jakási žena s několika dětmi, ale proč by měl být příbuzní, to nevěděl.

Ze sousedství se na něho chodili dívat lidé. Ještě neviděli žádného člověka tak dlouho spát. Něco podobného znali u zvířat zalézajících na zimu hluboko do země, ale spící nebyl zvíře a kromě toho dávno začalo jaro. Po celý ten čas překročený spánkem svítilo slunce pod šikmou střechu a obloha za oknem začínala být jasně modrá, stále se vzdalovala od země a už se na ní neukazovaly mraky. Nic o tom nevěděl. Lidé mu snesli k posteli krabice a věci, které tu zbyly po rodičích, a mluvili spolu tiše, aby ho neprobudili.

Chvílemi, kdy se přece jen Vily probíral, aby se napil šípkového čaje, uviděl, že mezi těmi věcmi zůstala zachována ještě prastará soška Panenky Marie. Pamatoval si ji, zbyla snad po babičce. Pozlátko a poutové barvy sice z porcelánu oprýskaly, avšak nápadná modř líbezných očí přetrvala dobu. Vilyho napadlo, čím to je, že svatí mívají vždy takové oči.

Něco pořád šramotilo po černé břidlici na střeše a rušilo jeho spánek. Mohly to být myši nebo ptáci. A hned v jeho posteli se povalovala Ingrid, ta běhna, která tu žila dole s dětmi, a hleděla mu do otevřených úst a pozorovala celou dobu, jak spí. Nevěděl proč, ale zdálo se mu, že je opilá, zabláňla mu. Musel se skrčit a pozvednout hlavu, aby viděl alespoň proužek nebe.

- Kdepak je maminka? - ptal se.

- Ta je přece dávno mrtvá, - zasmála se Ingrid a roztáhla obě hony přes pelest a zasloučila mu i ten poslední kousek nebe.

- Vidíš, - pokusil se o úsměv také Vily, - mrtva. Zapomněl jsem. - Ingrid hovořila, jako by se chtěla pochlubit:

- Čekala jsem tě. Pořád jsem čekala. A ty ses ozval až druhý rok a pak jsi tam nepřišel. Byla jsem tady celou dobu, všichni tě čekali a tys tu nebyl...-

Obracela se k němu, i když právě ji nikdy nehledal. Proboha, prosil v duchu Vily, ať táhne pryč ta ženská, ať s ní odtáhnou všichni lidé se svými slovy, která nemají žádný smysl. Přál si tu tiicho. Ten dům mu přece patřil. Chtěl tu být sám, proto se vrátil a spal. Jen tak, jenom tady bude u konce... Doufal v korunování svého snu, který ještě neznal a k jehož zjevení mu nezbývalo mnoho času.

-Cheeš pít? - starala se Ingrid, - víno, vodu? Nebo něco jíst? - Jíst, pít, spát, opakoval si Vily, tak jednoduchá slova, a přece postačí k životu a všechna ostatní jsou náhle navíc a zbytečná. Snažil se vstát, rád by dostal ženu ze své postele, ale k nějakému zápasu nenalézal síl. Musel by ji vykopnout na podlahu.

- Co? Nechceš ani tohle? - přiblížila se pojednou a ukazovala mu prsa. Byla opilá. Hleděl na její obnaženou hrud a byl mu, že mezi ní a věcmi stojí stěna. Neprůdyšná stěna, kterou se kdysi chránil před lidmi. a která časem zesílila v neviditelnou zeď. Skleněná past na myši, nebeský příklop, ve kterém můžeš volat a křičet, a nikdo tě nevyslyší, mohl by tu stěnu dokonce rozbít, ale pak všechny střepy poletí jenom zpátky k němu a nikdy se nedostanou k lidem. Cítil však, že brzy bude konec, to ho tak netrápilo. Místnost mu připadala matná. Jeho zrak byl spánkem poněkud oslaben, ale obrazy, které očekával byly plné dobra a jasu. Znal nesmírnou námahu, kterou musel vynaložit, aby se vrátil domů. V budoucnou bude trpělivější, už si nesmí zoufat, ani naříkat. Necítil se už šťastným, ani nešťastným, ta slova nedávala smysl. Mohl by tak vstát a vyskočit z okna, mohl by se třeba pověsit na verandě, jenom nevěděl, proč by to dělal. Ingrid se pohnula a naproti nad sousedním domem opět leželo nebe. Také šramot na střeše ustal. Vily se něčemu již předem usmál.

- A kde umřela maminka? - zeptal se. - V téhle posteli.-

- Ne tady, - odpověděla Ingrid a zapnula si blůzku, - v nemocnici.-

V nemocnici, přikývl si pro sebe Vily a tolik ho v té odpovědi uspokojilo, že se znovu obrátil ke zdi a spal. Někdo v domě práskl dveřmi, zdálky se ozýval vlak a odněkud doléhalo vyzvánění vzdálených zvonů. Spící však nevěděl odkud. Hostel tu v okolí žádný nebyl, také nádraží bylo daleko. Tolik zvonů se ozvalo, ale on je nevnímal.

Lidé si zvykli na jeho spánek a víc za ním nepřicházeli. Jak tiší byli nyní, když odešli, také Ingrid s dětmi dům opustila.

Zato přilétali ptáci. Posedávali po okrajích břidlicové střechy, i když je nikdo nekrmil. Třeba si mysleli, že tu leží dobrý člověk. Vily naslouchal ve snech jejich šmátrání a poletování za sklem. Chtěli dovnitř, ťukali zobáčky na okno a zpívali sladce. Dobývali se k němu. Naslouchal jejich zpěvu a tichá opojná slast vstupovala do jeho duše. Kdyby všechny vrány mohly vykřičet, jak je očekával. Musím se probudit, uvědomoval si, a otevřít okno. Třeba mu ptáci nesou jakési poselství, onu zatáženou zvěst. Přišli si pro jeho tělo. Ale nenalézal v sobě sil, aby okno otevřel. Měl přece jen o něco víc jíst a pít, pak by to dokázal. Ostatně ptáci za oknem byli malí, aby tělo unesli. Jen samé pěnkavky a červenky, žádné vrány. Ti mohli čekat spíš na jeho duši, aby ji odnesli tam, kde není žádné provinění, žádné nepřátelství, ani lidé. Naslouchal jejich šramotu a znovu usnul. Ptákům postací skulina ve starém rámu a duše může uniknout s nimi.

Když se konečně probudil, bylo okno otevřené !

Neozývaly se žádné zvony, ani ptáci. Bylo hluboké ticho, také pěnkava sedávající na štítě pod verandou dnes nepřilétla. Už je to tu, uvědomil si Vily. Doširoka a všude, kam dohlédl, se roztahovala obloha, tak pustá a vzdálená, že už věděl, proč mívají svatí stejné oči. Slepá obloha, bez záchvěvu a bez slitování, kde je jen mír.

U jeho postele stála žena a Vily na ní viděl, že pláče. Chtěl by se jí zeptat, nad kým tak nařiká, ale poznával ji. Měla modré oči a zlatou korunu nad květy svázanými vlasy. Byla to ona.

To už jsi ty, maminko? uvědomil si bez lítosti, copak je tak pozdě? A když k ní znovu obrátil oči, strašlivě pomalu, byly také ony jasné modré, jako by říkal: Vím, že jsi tady, ~~ale~~ nic víc, jako by uviděly něco tak prostého, jako bývá pole nebo strom, ná-
řek víc nevnímal, odvrátil se od ženy vzápětí k nebi.

Zůstávalo prázdné.

Můj bože, začal se modlit Vily, nikdy jsem v tebe nevěřil, a přece se tě teď dovolávám. Říkám ti můj, protože musíš být také ve mně, a jestliže tedy jsi, pak se nađe mnou slituj, ať umřu...

Opakoval modlitbu a čekal, až se konečně v tom slepém jasu ukázal jen jediný mráček a něco bílého, podobno andělu, se snášelo k němu. Byli to dva ptáci. Ve slunci problesklo mávnutí jejich křídel. Jako radostná zvěst prolétli otevřeným oknem k posteli, zašvitořili, poskočili Vilymu po čele a vyklovli mu oči.

Patnáct z Kola inspirace

Achmatovová	Mandelštam
Asejev	Fomorskiij
Bělyj	Tumannyj
Čornyj	Severjanin
Čurilin	Škuljov
Kuzmin	Utkin
Livšic	Zenkovič
Majakovskiij	

=====

Kolo inspirace - ruská a sovětská básnická avantgarda prvních let XX. století, vyd. ODEON, Svět sovětů 1967.

=====

Strana musí podporovat svobodnou soutěž různých literárních skupin a směrů. Jakékoliv jiné řešení je jen formálně byrokratickým pseudořešením...

Strana nemůže podporovat monopol žádné skupiny, ani skupiny svým ideovým obsahem nejproletářtější, neboť by to především znamenalo zániku proletářské kultury.

Z rezoluce ÚV VKS/b, 1925

1/ Anna Achmatovová : Osamění

Tolikrát už mě kamenoval svět,
že na počtu ran dávno nezáleží,
že z kamenů se dala vystavět
pastorčí věž, nejvyšší ze všech věží.
Vzpomínám v dobrém, zdravím přátelsky
všechny, kdo k dílu přiložili ruce.
První tu vidím jitřní záblesky,
poslední vítám večerní hold slunce
a často v oknech mého podkroví
hostuje mořský vítr leďový,
holub mi zrní vyzobávě z dlaně...
A k sloce básně, dosud nedopsané,
mi Múza s klidem božsky troufalým
osmahlou rukou doplňuje rým.

2/ Nikolaj Asejev : Předtucha

1 Vesnice - v kleci spící lev,
jenž se i ve snu bojí knuty.
Zahřmí však výstřel - zazní řev
a řinknou vylomené pruty.

To stalo se, a tento čin
zanechal v nozdřích svědný zápach!
To není ostří širočín,
toť drápy ve skrčených tlapách.

Výkřik - a kolik rukou pak
se v strašné hrozbě zjeví kolem
a vidle, sekera a hák
medaile strhnou s uniformem.

Tehdy i já snad zablédnu
v tvářích i v šatu purporovém
tu podobu svých příštích dnů
předpověděných Pugačovem.

A z grimas okoralých rtů
hořkých jak pelyněk a prašných,
já vyčtu příští odvetu
jak úsvit zarudlý a strašný.

Vesnice - v kleci sáčí lev,
jenž se i ve snu děsí knuty.
Zahřmí však výstřel - zazní řev
a pod drápy se prohnou pruty.

- 2 Už léta ten požár v nás sálá!
Dým - přivřeně hněvem brvy.
Zdi kasáren a žalář
jsou zčernalé vznícenou krví.

A je to krev plachých i smělých!
A je to krev silných i slabých!
Jak žít v klecích zrezavělých
a bezmocně krčít jen tlepy!

A všude lpí krev, a je naše,
tu ani moře neumyjí,
ta čeka jen na Jidáše
a na ty, kdo zaplatí ji.

Vy řvoucí: Jen do nich prachem!
Vy křičící: Řežte je ševlí!
Třeste se v lenoškách strachem,
až vyjdou ven ti opěšalí.

Kdo žikou by pustit chtěl lůze,
ten utone ve vlnách křiku.
Pak tvaří tvář budoucí hrůze
stanete v jediném mžiku!

Co s útrpností a slovy,
zapadáte-li do bažiny?
Vzpomente: rezem čpí ocelový
nůž zahálející gilotiny!

3/ Andrej Bělyj : Chuligánská písnička

Byli jednou - on a já:
nebožtíci oba dva.

Mnoho zim a mnoho jar
odcházíme - skvělý pár!-

po hřbitově v záři svéc:
kostroun já, on kostlivec.

Bavíme se; zlatý hřeb
jsou vzpomínky na pohřeb:

jak nás v rakvích houpali,
jak dáček táh misály,

jak jsme kýchli akorát,
když příbuzní začli lkát,

včasný klid jak přel nám pop
a jak zaklopili hrob...

Byli jednou - já a on.
Tydly tydly tydly don!

Andrej Bělyj : Veselí na Rusi

Požehnání za flanděru-
pili, byli na maďeru.

Na-nachlemstal jsem
se.
Na-natancoval jsem
se.

Jáhen, písař, čáček, póp
vydali se na pochod.

Hřešíme?

Fchá!

Pámbu si nevěsimne!

Třasákovým krokem zeširoka šli:-
roztřesená duše, - vzhůru! váháš-li:

odzemek s třasákem
přes meze, černou zem-
orej sedm dní!

Sem tam, vlevo vpravo nohy nožky šly,
cestou, pěšinami, - vzmuž se, padaš-li,
přidupni!

Výčitky, - to skorát:
nabrat, plivnout, naplivat!

Naplivat a rozčlepat:
mít se smát se, pít a žrát!

Homiletika, kanonika-
nejlepší je harmo-harmo-harmonika
Jáhen vstává-

-jáhen, jáhen-
kutnou mává-

-jáhen, jáhen...

Řekni, jáhne-

-ámen, ámen-
řekni, jáhne, co je Smrt?

- „To je - co je navždy tvoje,
jestliže sis tady škrt!“...

V poli větrem rozhoupaný
strašák - chrt

paži cinkající brání
-holou mrt.

Tyrkysovou, něžně sirou
holou mrt.

Nad xxxí mou zemí široširou
stojí Smrt.

4/ Saša Čornyj : Válečná

Už sedm tisíc dlouhých let
mě denně dokáží
častovat lidi na oběd
krvavou menáží.

Co je znám, hlupák hlupáka
by zabil nejradši.
Jak zvíř se honí na jetka
a klacky mrzačí.
Hop, do plamenů ženy,
hop, děti o kameny,
hop, do žump zajatce.
Legrace.

A teď i vědou mrzačen
a s mozky na kousky
svět vyřvává zas do mračen
svůj nářek obrovský.
Dnes lijí ruce miliard
kulky a hlavně děl.
Zas jitřní ledy rozhrívát
bude krev lidských těl.
A kongresy a procesy
a protesty a procesí
a půlnoc ženských úst...
Půst.

Kdo o právu dnes rozmýšlí?
Kdo se ho doprosí?
Slabějšho silný v hroznýši
oprátce ~~zmrščí~~ zardousí.
Nepřítel je, kdo napadá,
i koho napadáš.
Řeč o míru je návnada.
Já držím věčnou straž.
Tak bližního straš,
sraž bližnímu hřbet
a do břicha vraž
mu bajonet.
Vpřed!

=====

Strana musí vymýtiti všechny diletantské a nekompetentní pokusy o administrativní zasahování do literárních záležitostí; musí se starat o pečlivý výběr osob v orgánech, které pečují o tisk, aby tak zajišťovala skutečně správné, účelné a taktní řízení literatury.

Komunistická kritika se musí zbavit tónu literárního prikazování. Tato kritika může mít hluboký výchovný význam jediné tehdy, bude-li stavět na vlastní ideové převaze. Marxistická kritika se musí oprostít od vší nadřazené, pologramotné a samolibé komunistické nadutosti. Musí si vytyčit jako heslo učit se a očistit se od každého braku a jalové fráze.

/ z citované rezoluce
O politice strany v oblasti umělecké
literatury, 1925 /

5/ Tichon Čurilin : Konec Kikapu

Holili Kikapu - už pro rakev.

Omyli Kikapu - už pro rakev.

Do umyvadla špláchá krev.

Krev ve vlasech.

Aj, kam ten spěch ?

Zůstanete snad u bratra ?

Buďte s ním aspoň do jitra.

A kde je sestra Ra ?

Buďte s ním aspoň do jitra

vy, obě,

dokud není v hrobě.

Setřely prach, prach stopy splách, básníku, bez ozvěny.

Ach, ach, ach, ach - prach po sestřích zbyl z Mery, z Ra i z Lény.

Ušklíb se Kikapu - už pro rakev.

Usmál se Kikapu - už pro rakev.

Odstraňte z umyvadla krev,

dveře jsou otevřeny !

6/ Michail Kuzmin : + + +

Zas neklepá, zas nezná studu,

zas neodbudu vlezlou nudu.

Má denně oči troufalejší

a zbytečné

je křičet - ne.

Stejně se u mne upeleší.

Nevyženu ji prosbou, pláčem,

nevyženu ji karabáčem.

Silhavým okem to mně vejrá

a protivně

dal proti mně

bez hnutí sedí do večera.

Na plnou láhev zas mě lapí.

Piju a ležím na kanapi.

Zpívá mi. Hlavu kladě smutně

na loket mně

a koketně

jí šustí obnošená sukně.

Přátele z domu pro nic za nic

vyhnala všechny do plískanic.

Vůli i rozum otupí mi.

A proto chci

pryč z otroctví

té hašteřivé konkubíny.

Samá však sotva půjde jinam,

Já ležím, ležím, ruce spínám,

slovo mi každé hasne na rtech...

Jsem v cele dní.

Jsem celé dni

v životě jako v kasematech.

7/ Benedikt Livšic : + + +

Probuzení je věčná deziluze:
je vyhnáním, a nikdy odchodem
z pevniny spánku. Procítáme v hrůze,
že Atlantidu pohltit zas den.

A proč my všichni, její domorodci,
jimž zjevně nepřísluší pevný břeh,
máme plout v arše, bezmocní a krotcí,
a přizpůsobovat svůj puls a dech?

A zpívat! Zpívat ! Či snad skutečně
ten výkřik písně, jen ten jediný,
z hlubiny řeči zvedne matečné
metaforické pevniny?

8/ Vladimír Majakovskij : Vám !

Vy, kteří umíte jen v orgiích řadit
a kteří máte teplou koupelnu s klosetem -
nestydíte se, když jména vyznamenaných řady
jen z novinových sloupců vyčtete ?!
Víte-li vy, jimž za nehet chybí vlohy,
myslící jen na to, jak sežrat víc potravy-
že právě teď snad utrhla nohy
bomba poručíku Petrovi...?
Co kdyby však, odvedený do záhuby,
náhle zahlédl ten hrdina
vaše kotletami pomazané huby,
rotující chlípně Severjaniha?
Že bych položil měl za vás hlavu,
za vás, co s holkami spíte a jíte dosyta?!
To raději budu snana ovou štávu
po barech kurvám nosit já.

9/ Osip Mandelštam : + + +

Od rána s vínem, večer s opicí.
Z lehkého života jsme zešíleli.
Potěcho prázdná, more ovíněný,
jak podržet tvou červen na líci?

Polibky na ulicích blízko dne,
obřady stisků, teskné doprovody,
když uplývají ztěžklé říční vody
a lampy hoří jako pochodně.

Čekáme smrt jak vlka do pohádky.
Tuším, že nejdřív má ji uvidět
ten, kdo má nepokojně rudý ret
a do očí už spadlý pramen patky.

10/ Alexandr Pomorskiij : Štára

Světla už zhasla. U hospody
donulákali kumpáni.
Ze spaní slyším vrzat schody
a udýchané dupání.

Na němé dveře někdo mlátí,
smrt stojí s šavlí tasenou.
Neohrabaní policajti
pažbami hřmotí za stěnou.

Svit luceren se v škvírách škrtí,
přes půdy šplhám na římsy.
Ospalý štěkot duní čtvrtí,
mundúry větrí staří psj.

Hvězda se třpytí nad obzorem.
Střechy jsou černé od čmoudu.
Požární žebřík. Běžím dvorem,
kde za tmou tuším svobodu.

11/ Dir Tumannyj : Schodiště

Bledý blikot blízkých lamp jako ohmataný rubl
kutálí se přes basr liéf oblýskané balustrády.
Shora
smaragdový soumrak,
zesvoda
šoulavé šero
oběšené na římse
scvrkává se, líná, větší,
světlo žene na pasády
stíny - exotické hady,
bujně stíny - orchideje
a do klína touha leje
opět zmetek stále větší...
Výkřik dveří,
šum a šramot,
zašoupání podešvemi,
kročeje
a dívčí šepot
/ byly dvě /.
Na hrazdě římsy svět v šíleném veletoci.
Klepání.
Schod sklopil oči-
dole zívly veřeje.

=====

Je nesporné, že právě literární činnost ze všeho nejméně snese
mechanické srovnávání, nivelezaci, vládu většiny nad menšinou.
Je nesporné, že v této oblasti je nezbytně nutné zabezpečit
větší prostor pro osobní iniciativu, pro individuální sklony,
prostor pro myšlenku a fantazii, formu a obsah.

V.I.Lenin /1905/

12/ Igor Severjanin : Sebevrah

Z nesnesitelného salu vyběhla jste na verandu,
přemálně vyklenutou nad řekou a nad roklí.
Rozmotané klubko vášně připomnělo Ariadnu,
trsy bílých narcisů tam vaše pěsti potloukly.

Bylo vám tak dusno z lidí, pod vámi však byla skála.
Chroptěla a vyla propast. V řece rybář uplýval.
Z oken dolů smích se perlil. Intermezzo hudba hrála.
Tváře zbledly, tyrkys očí zbárvil fialový kal.

Jako výstřel práskly dveře. Jako křídla fraky kmitly.
Ráčkovali dandyové, vátřila jste gorily.
Třesoucí se, vyceněná jako štvaná liška v pytli
prokousla ještě tmě a vlny vaše tělo pokryly.

13/ Filipp Škuljov : Černé zvony

Uprchl jsem. V onom kraji
pole nikdy nedozrají,
jenom černý vír
žene vítr mezi lány.
Přežívá jen polámaný
vysušený pýr.

Kraj je hladem zubožený.
Umírají děti. Ženy
hladomory vyhání.
Celé dny tam dlouze stěná
srážejíc nás na kolena
černé klekání.

14/ Josif Utkin : Poprava

Tak prostě
a tak bez hluku...
Jsem ještě - nebo už nejsem?
Na nebe přes plot bodláků
se dívám s tichým děsem.

Je marné volat,
bránit se.
Neměl jsem život skvělý.
Nákladák roztřesla zimnice,
zimnicí třesu se celý.

Proč se tak často začíná
podobat člověk zvěři?
Strážný lačnými očima
můj kožíšek už měří.

Můžeš si i mou duši vzít -
počkej tam, za úbočím...

.....

Příteli, dej mi zakouřit...
- Poslaň točím.

Dutý dub v bouři povalí
snadno i malý nápor.
Lom. Nákladák jak pomalý,
osleplý aligátor.

Důstojník se ptá:
Hotoví?
Počítám bodláky maně.
Proč je jich tučet, pámbuví.
Jeden by stačil na mě.

V ústech mám hořko...
chtěl bych pít...
Svět se mi ztrácí v mraku.

Příteli, dej mi zakouřit.
- Chcípneš i bez tabáku...

15/ Michail Zenkevič : Úsvit

Uhranul Baudelaira, i Brjusovovi
šeptals, úsvite,
jak šero šedne, jak zříteloví
lesk v orbitě.

Nevěstky z ulic zalezly do tepla.
Most se houpá.
Siréna v dálce sípavě vyjekla.
Prázdnota doupat.

Po zastrčených uličkách stíny
se štvou, haraší,
až shodí do kašovité špíny
mrtvolu v ruběši.

Těhotný den s proročskou hloupostí
a mačkanicí
nad černou vodou zapálí v pevnosti
rezavou špicí.

Po Svazu reálného umění - OBERIU v první Nedoporučené
četbě je Patnáct z Kola inspirace v podstatě druhou částí
prezentace toho, co mne na ruské a sovětské avantgardě
zaujalo. Za jakékoliv informace o autorech zde uvedených
/ s výjimkou Achmatovové, Majakovského a Bělého / budu
vděčný.

-kvv-